

Romano hangos

15 Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 19 • ČÍSLO 8 • VYŠLO 17. ČERVENCE 2017

zprávy

PRAHA – 22. června se sešli občanští členové vládní Rady pro záležitosti Romů na Úřadu vlády, aby si položili otázku, jak posílit vliv rady na účinnější prosazování jejích návrhů ve vládě a současně posílit povědomí o činnosti rady ve společnosti, zejména pak v romské menšině. A ovšem – pokusili se na tuto otázku odpovědět v intencích perspektiv rady. A to při reálném posouzení politických změn, které se ukáží po parlamentních volbách letos na podzim. O těchto perspektivách vás budeme informovat v podrobnější úvaze našeho redaktora, který se této schůzky účastnil.

z obsahu

Téma čísla:

Volby 2017

strana 2–4

Co znamená

„Tulakóna“?

strana 4

Karviná „jela bomby“

fotoreportáž z festivalu

strana 5

Dovolená

dvojazyčná esej

Gejzy Horvátha

strana 6/7

Zeman je zcela mimo At' funguje prasečák dál bez překážek!

Dne 24. června se na místě bývalého koncentračního tábora v Letech u Písku sešla evropská reprezentace Romů podpořená řadou oficiálních evropských činitelů, v počtu ne méně než 300 lidí. Iniciátory tohoto protestu nebyli čeští Romové, byť se ho rovněž účastnili.

Prezident Zeman opět prokázal, že stojí proti všem a skoro jako vždy jindy i tentokrát šlápl do něčeho velmi nechutného. Není to jen vyjádření jiného názoru, je to zcela evidentní popření památky obětí romského holokaustu.

Není to ani poprvé, co veřejně vystupuje proti Romům a pokud je přímo nehaní, velmi je poškozují. A nemylme se: Mluví-li o ekonomických aspektech a nákladech z kapes daňových poplatníků při

odkupu prasečáku, je to opět jen jedno z jeho nepodařených srovnávání, které je zcela mimo mísu. Pan Zeman má opět nejméně 15 let zpoždění, věci již doznaly zcela jiných obrysů.

Jen několik poznámek: Dovolil by si Zeman takto hovořit o dehonestujícím prvku piety obětí v případě Ležáků a Lidic, kdyby skutečně takový existoval? Pochybuji o tom.

Na adresu Romů verbálně vyslal již několik han a lží. Připomenu: Když při jedné ze svých spanilých jízd v Liberci na dotaz jedné Romky, kdy už Romové budou slušně bydlet, odpověděl, že až tehdy, kdy „přestanou pálit parkety v těch bytech“. Tenkrát měl Zeman zpoždění nejméně 40 let. Nejsmutnější je, že tento hloupý bonmot vyvolal nadše-

ný potlesk davů. Symptomatické, není-liž pravda? Jsou i jiné podobné škody páchané na Romech: Jeho podpora romských dětí ve školách „jim blízkých“ není nic jiného, než podraz na vládě v programu integrace Romů do společnosti, který je na vládních stolech již nejméně 15 let.

Přeje-li si pan prezident, aby prasečák fungoval dál, poškozují tím bezpochyby nejen Romy a jejich úsilí. Nejvíce poškozují českou společnost v očích celé kulturní Evropy, neboť tak činí z postu úřadu prezidenta. A to je ta největší hrůza.

Prezident Zeman neví při tomto svém bohorovném prohrěšku nic o plánech vlády, ani o tom, co na vykoupených pozemcích má být. Žádný prázdný prostor, nýbrž vybudování památníku, který by konečně přiřadil i oběti Romů mezi

všechny ostatní na společném díle velkého osvobozovacího úsilí českého a slovenského národa.

Měl by také vědět, že i česká romská reprezentace má zájem o to, aby se v místě samém nezvýšila nezaměstnanost, aby tedy farma byla přemístěna jen někam jinam poblíž. Peníze nikdy nebyly překážkou k realizaci tohoto kroku. Byl to vždy jen a jen nedostatek politické vůle a dost možná, dovolím si v této souvislosti troufale říci, že pieta a upomínka na romské oběti dosud neměla srovnání s jinými oběťmi. Dost možná, že převažoval jen materiální pohled, který nám tak přesvědčivě, a popravdě řečeno i hanebně, právě představuje nejvyšší ústavní činitel této země.

Karel Holomek
fotokoláž: Romano hangos

Naplňování plánu integrace Romů ve vládní agendě

foto: Transparency international

Vláda a její charakteristika mají rozhodující vliv na tvorbu agendy i ve věcech Romů. Jednoduše řečeno, agendou rozumíme to, jaký program a konkrétní kroky budou vládou nastoleny pro lepší rozvoj situace Romů ve společnosti. Podívejme se, jakou vládu tu po příštích parlamentních volbách pravděpodobně budeme mít.

Není v možnostech tohoto článku posuzovat veškeré možné alternativy, jaká vláda bude po příštích volbách u moci. Jsou v podstatě jen dvě možnosti: Bude to vláda zřejmě vítězného hnutí ANO s Andrejem Babišem v čele, s podporou nějaké jiné strany, nebo to bude vláda koaliční, tvořená sociálními demokraty, TOP 09, KDU-ČSL, pokud se jí podaří přečíslovat počet poslanců hnutí ANO a jejich podporovatelů ve Sněmovně. Tato varianta je za současné situace velmi nepravdě-

podobná, byť se osobně domnívám, že vítězství hnutí ANO nebude tak výrazné a porážka sociální demokracie tak katastrofální, jak nám momentální prognózy ukazují.

Vycházejme z alternativy, že vládu vytvoří premiér Andrej Babiš. Co o něm víme, pokud jde o Romy a demokracii, která je základem pro dosažení rovnosti, spravedlnosti i svobody v zemi? Je na čase si shrnout, co o tomto člověku víme – a bude toho ještě moc, co nevíme. I to, co víme, není nic, co by nás mělo těšit. Tak fakta a nic než fakta:

Babiš svého času prohlásil, že tábor v Letech u Písku byl pro „nefachačienky“. Ukázal, že o historii Romů a jejich genocidě za války nic neví a ani o tom, že i osazenstvo tábora Lety bylo určeno ke konečné

Pokračování na str. 2

zprávy

PRAHA – Prezident Miloš Zeman prohlásil dne 1. července, aby prasečák v Letech u Písku dál fungoval bez překážek. Tímto prohlášením proti sobě popudil část evropské reprezentace, která se právě týden před tím, dne 24. 6., sešla v Letech u Písku, aby tam protestovala v blízkosti této vepřové farmy proti její letité existenci, a tím i zneuctění památky na romské oběti zemřelé na tomto místě. Rada vlády okamžitě vyjádřila protest proti postoji prezidenta, který přinášíme v plném znění na jiném místě. V článku „Zeman je zcela mimo“ jsou podrobněji osvětleny aspekty tohoto nechutného vyjádření prezidenta Zemana a jeho postoje, který nese evidentní známky popírání romského holocaustu. Dopis, který zaslal Paul Polansky českému účastníkovi protestu v Letech, Františku Lackovi, na který jsme upozorňovali v minulém čísle Romano hangos, nebyl ani přečten. Paul Polansky se v něm vlastně staví na stranu prezidenta Miloše Zemana, i když z jiného důvodu. Naše redakce má tento dopis k dispozici. Paul Polansky je Američan, který na problematiku tábora v Letech upoutal pozornost světové veřejnosti, za což mu patří dík. Bohužel tak učinil, a jak vidno stále činí, způsobem nepříliš důvěryhodným. V naší redakční poznámce o tom blíže.

LETY U PÍSKU – Dne 24. června se zde sešlo na 300 lidí z patnácti zemí EU. Setkání se konalo pod patronací EGAM (European Grassroots Antiracist Movement – Z kořenů vyrůstající evropské protirasistické hnutí), jehož prezidentem je Benjamin Abtan. „Odstraňte vepřin! Čekáme už víc než 40 let,“ bylo heslem shromáždění přímo u bran a plotů vepřina. K provokačnímu prohlášení prezidenta Zemana Benjamin Abtan řekl, že prezident je lhář a dodal: „Finanční údaje, které používá, jsou naprosto vymyšlené a mnohokrát vyšší, než o jakých majitelé farmy nebo vláda mluvili. Zemanova slova mají blízko k popírání romského holocaustu.“ Z vládních politiků do Let přijel jedině ministr spravedlnosti Robert Pelikán (ANO) a také šéf pirátů Ivan Bartoš. Britská europoslankyně Julie Wardová vyzvala k boji proti rasismu a diskriminaci. Je jednou z mnoha evropských poslanců, kteří poslali prezidentu ČR dopis, ve kterém ho vyzývají k podpoře směřující k odstranění prasečáku. Bylo to právě v okamžiku, kdy tentýž prezident setrvání prasečáku podpořil. Jaký výsměch!

BRATISLAVA – Poté, co Generální prokuratura Slovenska odůvodnila návrh na rozpuštění LSNS – Lidové strany Naše Slovensko jako extrémistické politické strany s fašistickými tendencemi a programem, mají její členové v čele s Marianem Kotlebou připravenou náhradní stranu s názvem Lidová strana Pevnost Slovensko. Stranu již zaregistrovalo slovenské ministerstvo vnitra. Slovenská policie potvrdila, že zahájila trestní stíhání LSNS. Připomínáme, že tato strana má stále čtrnáct poslanců ve slovenském parlamentu.

www.romea.cz

Informační portál o všem, co se děje ve světě Romů

DDM Hranice pořádá taneční soutěž

TERNE ČERČEŇA 2017

TERNE ČERČEŇA

Sobota 21. října 2017 v 11.00hod v Hranické Sokolovně (Tyršova 1)

Přihláška je k dispozici na e-mailu: rsutory@mesto-hranice.cz

mob: 604638194

Dům dětí a mládeže Hranice, p.o.

Město Hranice

Naplňování plánu integrace Romů ve vládní agendě

Dokončení ze str. 2

likvidaci. Pan Babiš si prostě naběhl svojí ignorancí na vidle a nezbylo mu, než slíbit jako součást své pozdní omluvy, že vláda vepřovou farmu vykoupí. Učinil to jako současný ministr financí. Jako budoucí premiér to může uskutečnit a pochybují, že by se z tohoto zadání mohl nějak vyvléci.

Andrej Babiš také zakoupil dost podstatnou část médií, a tím se dopustil hříchu největšího. Učinil to totiž jako místopředseda vlády, a nikoliv jako soukromý podnikatel. Nemůže se zbavit podezření, že tak chtěl ovlivňovat veřejné mínění ve svůj prospěch, jako současný politik. Nic na tom nezmění fakt, že teprve zákonem byl přinucen převést média do tzv. svěřeneckého fondu. V této věci nejde jen o to, že nepochopil, co je to střet zájmů a ani to neuznal. Jde o to, že výrazným způsobem omezil rozvoj svobody slova jako jednoho z pilířů demokracie, když už vezmeme v úvahu jen pravděpodobnou autocenzu-

ru redaktorů. To vše učinil jako člen vlády, která by měla usilovat o pravý opak.

Andrej Babiš stále ještě nezná mnoho pravidel hry o demokracii, která se v některých zemích tříbí už staletí. On má jasno hned. Má snahu omezit počet poslanců parlamentu na polovinu, čímž by narušil zastupitelskou rovnováhu země budovanou tady 26 let.

Chce přenést pravomoci na obce, ve skutečnosti na jediného starostu a úředníky, kterým starosta velí. Mluví o přímé demokracii, a o veřejné správě má dost scestnou představu, která sama o sobě je už hrozbou rozvoje demokracie. Nevyjadřuje se přesně, jen tak stílí od boku.

Tyto snahy bychom mohli dovést ad absurdum i na Úřad vlády, kde existuje Sekce lidských práv, do níž je organicky včleněna Rada vlády pro záležitosti Romů. Jak na tento institut asi pan budoucí premiér bude nahlížet v souhrnu jeho

názorů o takzvané přímé demokracii?

A to jsme ještě nezmínili kauzu Čapí hnízdo, při níž pan Andrej Babiš, miliardář, obohatil svoji rodinu o pouhých 50 milionů korun. Ne nadarmo vrchní státní zástupkyně Bradáčová připomíná, že vyšetřování této kauzy se vleče příliš dlouho. Řízení prý provází neochota ke spolupráci s vyšetřovacími orgány ze strany některých zainteresovaných privátních subjektů. Můžeme se divit?

Je toho málo ke zvažování, koho vlastně chceme mít za příštího premiéra naší vlády? Není divu, že občanští členové vládní Rady nedávno zasedali a zamýšleli se nad perspektivou vládní agendy ve prospěch emancipace Romů. Je věru na čase! Jde o to, jak silnou občanskou bariéru vytvořit k tomu, aby léty vydobyté úspěchy v agendě lidských práv a rovnosti zůstaly alespoň zachovány. Na to snad máme! **Karel Holomek**

Redakční poznámka

Nelze zastírat, že Paul Polansky, Američan a známý bojovník za správné uznání památky obětí Romů v letském táboře, zaslal dopis jednomu romskému českému účastníkovi evropského protestu proti existenci vepřové farmy v blízkosti bývalého tábora dne 24. června, jak jsme již informovali. Ten dopis je adresován Františku Lackovi, avšak z celého textu je zřejmé, že se jedná o otevřený dopis. Proto se tímto dopisem může zabývat i naše redakce, která ho má k dispozici. Každému může být na požádání zaslán. Není to dopis ledajaký, jinak by se jím naše redakce nezabývala.

Paul Polansky totiž vyzývá účastníky tohoto shromáždění, aby neprotestovali proti existenci prasečáku, protože ten v samé historii genocidy Romů v Letech u Písku nic nezavinil. Nezmiňuje jiná místa a genocidou tento tábor ani jiná místa nenazývá. Uniká mu evidentně fakt, že už umístěním v tomto táboře (i jinde) byli Romové odsouzeni k smrti, byť následně až v Osvětimi.

Paul Polansky má pravdu v tom, že prasečák nic nezavinil, protože jeho existence se datuje až léty šedesátými, dávno po válce a postavili ho tam komunisté. Ačkoliv dehonestiční role prasečáku v současnosti je mu známa, sám již 22 let usiluje o jeho odstranění, teď už je to vedlejší.

Pana Polanského by asi nepotěšilo, že se tímto stanoviskem postavil na stranu prezidenta Zemana, který existenci prasečáku dokonce podporuje. Jenže, každý má své důvody: U Zemana zcela přízemní ekonomické - copak pieta za oběti, a k tomu ještě romské, stojí za to? Paul Polansky činí odpovědnou za smrt Romů na tomto místě rodinu Schwarzenbergů, neboť na jejich panství tábor stál a v určité době se Romové, stejně tak jako Židé, podíleli na pracích v lese, kde došlo v roce 1939 ke kalamitě. Polansky taktně zamlčel, snad to neví, že panství Schwarzenbergů bylo pod nucenou správou německé okupační moci a že na panství byl němec-

ký správce. V Letech byli zase výhradně čeští bachaři, kteří však byli v řízení a organizaci prací pro německou moc zcela podrobeni jejím příkazům. To platilo pro ně stejně jako pro Schwarzenbergy. Na rozdíl od českých bachařů, kteří se chovali k Romům násilně a zločinně, na panství se měli Romové dobře a bylo s nimi zacházeno lidsky. Pod hrozbou zbraní asi těžko může někdo zvolit správnou cestu a svůj způsob řešení.

Proto nelze přijmout argumentaci Paula Polanského a dnešními očima hodnotit historické události staré více než 70 let. Touto argumentací by musel Polanský odsoudit za zločin smrti Romů, nejen v Letech, ale leckde jinde, i část tehdejší české společnosti a mnoho dalších lidí i institucí pod nucenou správou německé administrativy a Protektorátu, a často i bez ní. Za zločiny genocidy Romů a Židů nesoou jednoznačnou odpovědnost nacisté. Vše ostatní je odvozeno od tohoto zločinného imperativu.

Jistě: I dnes po létech se mnozí lidé mohou cítit zahanbeni, v tom lepším případě, že se nedokázali chovat statečně, byť pod hrozbou zbraní a smrti. Mnozí si to nepřipustí ani dnes, známe přece své pappenheimské! Čeští bachaři v Letech i Hodoníně u Kunštátu jsou hanbou v historii české země za 2. světové války. A přesto nikdo z nich nebyl ani odsouzen, i když jejich vina je nepochybná.

Rodina Schwarzenbergů na svých českých panstvích konala jen co musela. Prospěch z toho jistě neměla. Ostatně nacistům byl dobře známý postoj této rodiny, stejně jako mnohých dalších šlechtických rodin, které zachovávaly věrnost prezidentu Benešovi.

Budme vůči Paulu Polanskému spravedliví: V době, kdy o Letech mluvil jen profesor Ctibor Nečas a nebyl jako akademik slyšen, média poskytla publicitu Paulu Polanskému, v tom je jeho zásluha. Škoda jen, že jeho texty jsou nepřijatelné pro skutečné badatele – historiky. Je v nich mnoho výmyslů, polopравd a jen náznaků něčeho, co tak mohlo být, ale nebylo. Snad se najde i vědec, který na základě prokazatelných faktů ověří, jak vše skutečně bylo. V zájmu obětí, v zájmu potrestání jejich katů i v zájmu těch, kteří jsou mnohdy nespravedlivě osočováni.

Není nám známo, zda František Lacko dopis přečetl a zda mu vůbec porozuměl, je psán anglicky. Je však známo, že shromáždění v Letech protestovalo oprávněně proti zneuctění piety na romské oběti v podobě prasečí farmy v Letech a že hlas Paula Polanského nebyl slyšen.

Dovětek: Pokud by slyšen byl, asi by z celé Evropy vyšlo jen pár statečných, protože ti skutečně stateční mají většinou po smrti. A ti dosud žijí se řídí heslem: „Kdo jsi bez viny, hoď po mně kamenem!“

Karel Holomek
foto: Mariarita Giordano

Anketní otázka

Když ve volbách zvítězí hnutí ANO v čele s Andrejem Babišem, budou se mít Romové dobře nebo špatně?

Jan Kandráč, ČR – Ostrava

Jestliže nadcházející volby do parlamentu vyhraje hnutí ANO v čele s Andrejem Babišem, nebude to vůbec dobře ani pro Romy, ani pro majoritu. Babiš, to je diktátor, a v ČR by to bylo úplně stejně jako za vlády Mečiara na Slovensku. I když Sobotka zklamal, i celá jeho ČSSD, i tak jim dám svůj hlas. Raději budu volit menší zlo, než vládu mafiánů, oligarchů a rasistů.

Vojtěch Rác, ČR – Kladno

Když zvítězí hnutí ANO v čele s Andrejem Babišem, tak Romům to nepřinese nic dobrého. Všechny strany ho příliš podcenili a nechali Sobotku, aby mu udělal tu nejlepší politickou kampaň, jakou mohl mít. Babiš je diktátor a pro ultra pravici je nejvhodnější kandidát do jejich čela. Bude se mstít a stínat hlavy koalici, a tím i jejím voličům. A doplatí na to i Romové. Stav, ve jakém se nachází naše země a společnost, to je opravdu chaos bez pravidel a morálky. Zavinili to politici, kteří už nedokážou občanům nic nabídnout a prezentují jen svoje osobní zájmy. Občan jako takový je obětí manipulace a různých tlaků. Především se nedá určit rozdíl mezi jednotlivými politickými subjekty, tudíž neexistuje levice ani středové uskupení. Je to jednoduší celek, který se vyznačuje pravicově až ultra pravicově, což je čitelné, počínaje hlavou státu až po subjekty, které mají v názvu etiketu levicové. Rovněž odklon od EU je velmi zvláštní postoj, který může být příčinou naprostého kolapsu ČR. Politické spektrum si neuvědomuje závažnost situace. Takže, tento stav je vždy příznivý pro ultra pravici - lidé jsou nevšimaví, a navíc se odvádí jejich pozornost třeba hloupými postoji Zemana a jeho příznivců. Tím, že Okamura posiluje, tak vzniká vlastně i možnost, že se spojí s hnutím ANO. Průzkumné agentury prezentují volební preference a grafy, které jsou mimo realitu. Celá společnost by údajně měla být proti ANO, přesto jsou jejich preference vysoké. Ultra pravice je potichu a souhlasí s tím, co předvádí prezident i premiér. Pracuje v jejich prospěch, a tím chci pouze naznačit, jak by mohly dopadnout výsledky voleb a kdo by mohl z tohoto chaosu nejvíce vytknout.

Jan Cverčko, ČR – Liberec

Existuje ještě několik zemí, kde se mohou Romové usadit. Takže doporučuji odejít. Nejde ani tak o Babiše, jako o narůstající fašismus v této Bohem zapomenuté zemi. Žádná politická strana si nebude špinit své jméno s Romy, proto všichni za jednoho půjdou proti Romům.

Štefan Gorol, ČR – Nový Bor

Žádná politická strana v ČR nebude mít pozitivní program, který by odstranil negativní situaci, ve které se Romové nacházejí. Nejsme pro ně dost početní a silní voliči, kteří by jim mohli ve volbách svými hlasy zaručit jejich prvenství. Romové se musí zamyslet, jak dál. Integrace Romů řeší zatím jen zaměstnanost gádžovských sociálních pracovníků.

Emil Miko, ČR – Rokycany

Sako, ko džal te vol'inel, ta ešeb bi peske kamelas te preginel savore programi, so kole politicka seri le manušen kamen te del, abo feder phendo, so perdal lende kamen kole seri te kerel. Džanav, kaj predal o Roma oda ehin but pharo te del peskero volebno hlasos varakaske, so predal o Roma maj nakerel calkom nič. Phares te arakhel sera, savi pes zaačhola vaš o Roma, u čeporo kerela lokeder o dživipen le Romenge, kaj pes adej andre kaja Čechiko feder te čujinen. No, pre aver sera me korkoro vaš peske phenav, kaj bi kamenas te džal te vol'inel savore Roma, hoj le gadženge te sikhas vas imar čačes amari bari zor. Me paťav, hoj but veci šaj bi previsardamas pro mištiben amenge le Romenge, aľe mušinas savore te ľikerel paš peste jekhetanes. Savoro ehin čak pre amende. Amen adej dživas but berša u ehin amen jednaka prava the povinosci, sar the le gadžen, ča hoj o gadže kada savoro využínen u o Roma na. Imar kamľamas te vol'inel angla kada, hoj adej te na khelen avri o volbi kole fašisticka the rasisticka seri. Mekča akor bi amenge elas vigos. So akana amen murdarkeren, ta mek nič, paľis bi oda imar kerdehas ve-rejnones u bi o trestos.

Český překlad

Každý, kdo jde volit, by si měl nejdřív prostudovat programy politických stran. Volič by měl vědět, co kandidující strany nabízí lidem, lépe řečeno, co pro ně chce ta která politická strana udělat. Víím, že pro Romy je moc těžké dát někomu svůj volební hlas, ještě k tomu když ví, že pro Romy skoro nic neudělá. Těžké je najít stranu, která by se zastávala Romů a která by měla zájem zlepšit jejich život, aby se cítili v české společnosti líp. No, ale na druhou stranu musím sám za sebe říct, že my Romové bychom měli chodit k volbám, a měli bychom už ukázat, jakou my máme moc. Věřím, že bychom společně pomohli hlavně sami sobě a hodně věcí bychom uvedli na pravou míru. Vše záleží jen na nás. My tady žijeme dlouhá léta, máme stejná práva i povinnosti jako gádžové, jen s tím rozdílem, že gádžové svých práv využívají a my nikoliv. Chodit volit bychom měli i kvůli tomu, aby se nedostaly k moci fašistické a rasistické strany. To už by byl náš konec, vraždí nás i teď, ale kdyby byli u moci, tak by nás vraždili bez zábran, veřejně a beztréstně.

Pavel Kroka, ČR – Proboštov

I když vyhraje volby ANO, tak budou Romové na tom špatně. Babiš je zloděj jako i celá tato vláda. Jde jim jen o peníze a o jejich koryta. My Romové jsme pro ně jen odpad, už to pochopte. My máme také obrovskou chybu, neumíme držet při sobě. To je naše ostuda.

Jarmila Gregoričková, ČR – Břeclav

Jestli vyhraje ten, nebo onen, nic pro Romy neudělali ani neudělají. Budou se starat jen o svoje koryta, my jsme jim ukradení a Babiš je zloděj.

Robert Lacko, ČR – Brno

Já si myslím, že se nezmění k lepšímu nic, ať tam bude „Petr nebo Pavel“. A bude to trvat, dokud z řad etnických menšin nevyrostou kvalitní a čestní politici, kteří budou mít hlavně obrovskou dávku trpělivosti a schopnost vůbec komunikovat s neochotnými, zkorumpovanými a samozřejmě předsudky trpícími politiky. V momentě, kdy je budeme mít, to bude běh na několik volebních období. V ČR je už zvykem politických stran neplnit své předvolební politické sliby a pokud možno jen udělat rychle kariéru a pošpinit konkurenci. Od revoluce vlastně zažíváme všichni poctiví občané jen velké zklamání a nespokojenost. Vlády dělají jen to, co je nevyhnutelně nutné, paralelně s nějakou ekonomicko-politicko-humánně sociální revolucí. Upřímně, vůbec nevím, komu bych dal hlas a jestli jakákoliv stávající politická strana změni něco k lepšímu. My musíme začít makat sami na sebe, musíme ukázat, že se chceme začlenit a ne pořád jen hledat důvody, proč to nejde. Musíme být rovnocenní lidé i občané. Jinak nás nebudou nikdy respektovat.

Já pocházím ze smíšeného manželství a můj táta, Rom, tmavé pleti, nikdy neměl s nikým problém. Pracoval, dřel, staral se o rodinu, a nikdo nemohl na něj ukázat prstem. Já vím víc než kdo jiný, že Romové to nemají v této společnosti jednoduché. Mě právě kvůli tátovi často odsunovali na druhou kolej, a Romové to zas dělali kvůli mé české mamě. Pro Romy jsem byl moc „Čech“ a pro Čechy přinejmenším jiný. Jedině ti, kteří mě doopravdy znají, tak to neřeší.

Eleonora Facchin, Švýcarsko – Zug

Je známe, že českí aj slovenskí Rómovia sú vo voľbách dobrým a zaručeným volebným artiklom. Voľby, to nie je len ďalší obchod s Rómami, ale je to zároveň aj útok na Rómov. Sľuby chytrých ľahko získajú dôveru hlúpic, a hlúpi ani nevedia, že sa zároveň stali aj služobníkmi politických prostitútov, podvodníkov, zlodějov a klamárov. Človek tmavej pleti nikdy nebude mať tie isté šance na prácu ako beloch. Ja totiž viem, o čom hovorím. Žijem dlhé roky vo Švajčiarsku, v krajine, kde je rasizmus silne potláčaný. Verte mi, že černocho ako obsluhu v reštaurácii alebo v predajni neuvidíte. Týka sa to aj takého, čo sa vo Švajčiarsku narodil, a má aj švajčiarske školy. Viete si predstaviť, že by sme sa my Rómovia dokázali ľahko presadiť v silne rasistickej českej a v slovenskej krajine, alebo aj začleniť? Pokiaľ áno, tak v tomto prípade by sme mali hovoriť nie len o vedomostiach a šikovnosti Rómov, ale hlavne o šťastí.

komentář

Reakce na prezidentův výrok

JANA HORVÁTHOVÁ

Rada vlády pro záležitosti romské komunity vyjadřuje nesouhlas se slovy prezidenta Miloše Zemana, která pronesl v posledních dnech ve vztahu k existenci vepřína v Letech, zabírajícího takřka celou plochu areálu někdejšího protektorátního koncentračního tábora pro Romy.

Pan prezident vyjádřil názor, že likvidace prosperujícího podniku je neekonomická, obává se prázdné plochy na tomto území. Neradí připomínáme zrovna osobě prezidenta – symbolu Česka, že pietní území se k jiným účelům – praktickým, komerčním – zpravidla právě z pietních důvodů a pohnutek obecně lidských, morálních – neužívá. Připomeňme existenci rozsáhlých „prakticky nevyužitých“ ploch v Osvětimi, Terezíně, Lidicích, Ležákách a na mnoha jiných místech poznamenaných rasistickými genocidami 2. světové války.

Prezidentův výrok je z logického úhlu pohledu možno vnímat jako součást jeho již začínající kampaně za znovuzvolení v nadcházejících prezidentských volbách. Jde pak o výrok populistický. Jako vládní Rada považujeme za důležité před veřejností demaskovat podobně nízké motivy svým dopadem zásadních veřejných výroků.

Historie vnímání významu daného místa u obce Lety ze strany veřejnosti má svůj vývoj. Na první masmediální vlnu informací o existenci místního protektorátního časově neomezeného vězení pro tehdejší celé romské rodiny reagoval v roce 1995 prezident Václav Havel výstavbou památníku na místech hromadných hrobů. Prezidentská kancelář tehdy ještě bez předchozí debaty a konsensu s romskými komunitami nechala zhotovit památník v dílně profesionálního sochaře, citlivě zasazený do krajiny. Jeho přijetí romskou obcí však bylo spíše odtahité, neboť akademická myšlenka nebyla dostatečně citlivým vyjádřením pocitů přeživších. Pietní akty se u něj každoročně konají, nicméně intenzivní odpudivý puch z nedalekého vepřína neumožňuje účastníkům akce důstojnou vzpomínku. I přes to navštěvují místní pietní připomínku vedle početné veřejnosti i špičky politického života této země a mnoho ambasadorů. Na místě moravské varianty letského tábora, v Hodoníně u Kunštátu, už v roce 1997 vyrostl památník z dílny sochaře romského. Ten byl romskou veřejností přijat kladně. A v roce 2009 stát vykoupil ze soukromého majetku rekreační zařízení fungující v areálu bývalého hodonínského tábora a dnes zde na rozsáhlé ploše buduje památník s expozicemi i ukázkami původních vězeňských staveb.

Od roku 1995 naše země urazila velký kus cesty vpřed, také v pojmání holocaustu Romů jsme se ode dna jeho ignorance a bagatelizace odrazili až k dnešní proklamované, možná zveřejňované snaze české vlády vepřovou farmu z pietního místa v Letech odsunout jinam. I když přímým impulsem k zintenzivnění již probíhajících snah o výkup vepřína byl nešťastný výrok ministra financí Andreje Babiše. Ale právě následná mediální smršť i veřejný odsudek přiměli Babiše k omluvě a vládu ke slibu, že věc do ukončení svého volebního období dotáhne k úspěšnému konci.

Nejen jako vládní Rada, ale i jako zodpovědní občané této země podporujeme naši vládu v jejím úsilí a prosíme pana prezidenta pokud možno o zachování konzistence jeho kdysi moudřejšího nazírání na danou věc.

Společně prohlášení občanských členů Rady vlády pro záležitosti Romů pro média

Gabriel Batyi, ČR – Praha

Myslím si, že žádná strana nepřinese Romům prospěch, ba naopak, jen ztíží jejich životní situaci. Já bych ani nespolehlal na žádnou stranu, ale založil bych vlastní stranu – romskou, ať už tam máme taky někoho za nás. Pokaždé, jak se blíží volby, tak jsme pro všechny strany a politiky jejich občane. Dosadíme si tam takové lidi od nás, jako je třeba pan Holomek a jemu podobní. Ať jsou tam lidi opravdu spolehliví, kteří budou bojovat za nás, a ne za sebe. Když jsme tam měli zástupce z řad Čechů, i ti si na nás postavili svoji politickou kariéru. My to musíme už sami změnit. Já osobně podpořím ve volbách každého Roma, který bude bojovat za nás i za naše potomky. Romy je třeba oslovit, agitovat a všichni musí jít volit. Dokážeme to, máme na to, máme i vzdělané lidi. Nekomentujme, co když, co kdyby, co a jak. Já si myslím, že žádná česká strana po volbách za nás bojovat nebude. To musíme začít řešit my sami, musíme podpořit naše romské volební kandidáty.

Alois Pollák, ČR – Pardubice

Ať vyhraje volby kdokoliv, tento národ je z větší části nakloněn rasismu. My sami si musíme vytvořit lepší budoucnost. Musíme využít příležitosti, práva a zvýšit vzdělanost mezi námi. Tím získáme důležité posty, jak v pracovní tak i politické sféře. Pro nás je důležité zachovat si své romství, a tím získat i určitou jednotu mezi Romy. Tím ale nechci říct, že bychom se my Romové měli oddělovat od společnosti. Ale sami víte, jak nás většinová společnost vidí. Pokud nevstoupí do politiky opravdový demokrat nebo demokratická strana, tak ve stávajícím složení není koho volit a už vůbec ne doufat ve změnu k lepšímu.

Připravil Gejza Horváth

Vakeras romanes

avrikidipen / o volbi
Džas avri te kidel.
Kas?
Le Romen vaj gadžen?
O Roma le Romen.
Kajča nachudas paš peste,
vesekedinas amen,
napaťas jekh avreske.
Soske oda hin?
O gadžikane seri na kamen le Romen.
Nane amen ajsi zor
te vazdas amaro romipen.
Dži kana užaraha?
Ňiko amenge na žutinela.
Ča amen korkore.
Ta pre soste užaras?

volby
Jdeme volit.
Koho?
Romy nebo gádže?
Romové Romy.
Jenže nedržíme pospolu,
hádáme se,
nevěříme jeden druhému.
Proč tomu tak je?
Majoritní strany Romy nechtějí.
Nemáme potřebnou sílu
rozzvijet svoje romství.
Jak dlouho budeme čekat?
Nikdo nám nepomůže.
Jen my sami.
Tak na co čekáme?

Jan Horváth

Volit či nevolit?

Na podzim u nás proběhnou volby do parlamentu. Týká se to i nás, Romů? Samozřejmě, že ano, rozhoduje se o budoucnosti našich dětí. Máme nějakého zástupce v českém parlamentu? Co si vzpomínám, bylo to po revoluci v roce 1990, kdy jsme měli na deset poslanců díky Občanskému fóru. Před čtyřmi lety naši kandidáti neuspěli, změní se něco letos? Rád bych věřil, že ano, ale zkušenosti, které máme, bohužel hovoří o opaku. Romští voliči jaksi nemají zájem, volit nechodí. Příčin je několik, ztratili víru, že se jim život zlepší, nevěří nikomu a ničemu. Parlamentní strany o Romy jeví zájem jen o volbách, objíždějí romské lokality, rozdávají dětem sladkosti, pro dospělé uspořádají nějakou zábavu, naslibují hory doly a tím to končí. Někteří z Romů se dokonce dostanou na jejich kandidátky, bohužel na nevolitelná místa. Je to začarovaný kruh a nevíme, jak z něho ven. Dle výzkumu veřejného mínění má šanci vyhrát volby hnutí ANO. Má tato strana zájem řešit problémy Romů? Andrej Babiš v souvislosti s táborem v Letech u Písku prohlásil, že tam byli zadržováni jen ti, kteří neměli zájem pracovat, tudíž že to byl pracovní tábor. Posléze po kritice se omluvil. Komu máme věřit? Co máme čekat od politiků, kteří myslí jen na svoje zájmy a problémy obyčejných občanů je nezajímají?

Jan Horváth

Džaha te vol'inel či na?

Pro jejsos ena avrikidipena andro parlamentos. So amen o Roma? Chal amen gondža? Phenav, hoj ha, so ela amare čhavorenca, sar dživena, oda tiž amaro gondo.

Hin amen romane bičhade andro čečhiko parlamentos? So gondol'invav, andro berš 1990 sas vaj deš romane bičhade pal o Občansko forum. Anglo štar berš nasas imar ňiko, sar ela ada berš?

Somas bi rado, hoj ha, kajča so džanas, naela mištes. O Roma na phiren te vol'inel, na paťan ňisoske the ňikaske.

O gadžikane seri džan kijo Roma ča akor, sar lenge kempel lengere hangí. Rozden le čhavage gul'ipena, le phurenge keren khel'iben, vakeren, so perdal lende savoro kerena u oda hin savoro. Varesaven Romen thoven pre peskere kandidatki, aľe pro agor, kaj len ňiko navol'inena.

Oda hin diliŇi kereka u nadžanas, sar olestar avri. Sar phenen o vizkumi, o hnutí ANO šaj avri khelel o volbi. Sar amenge kaďi sera šigitinelá? Mištes džanas, so phend'as o Babiš pal o taboris Letende, hoj odoj thovenas ča kolen, so nakamenas te kerel but'í. Pal oda kada lav iľa pale. Kaske šaj paťas?

So šaj užaras le politikendar, save dikhen ča pre peskeri žeba u pal pharipena, so hin le manušen, ča čhander?

Jan Horváth

Centrum společného zájmu

Centrum společného zájmu, z.s. je nově vzniklá nezisková organizace s právní formou spolek, jejímž cílem je poskytování mimoškolních vzdělávacích a volnočasových aktivit pro děti a mládež žijící v sociálně vyloučených lokalitách ve oblastech Brno-střed a Brno-sever.

Od letošního února spolek spustil projekt „Společně to zvládnem“ zaměřený na doučování dětí prvního i druhého stupně základních škol a středních škol. Hlavním cílem projektu je motivovat děti a mládež ke vzdělání, společně s dětmi rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti, navázat spolupráci se základními školami, které děti navštěvují, dále s neziskovými organizacemi a rodiči dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit.

„Doučování probíhá dvakrát týdně v prostorách romského střediska Drom na Bratislavské ulici 41 v Brně. V současné době doučování pravidelně navštěvuje patnáct dětí ze základních škol ve věku od 6 do 12 let. Lektori s dětmi pracují dobrovolně, doučují je zejména český jazyk, matematiku, dějepis, zeměpis, anglický jazyk a další. Zájemci o doučování se mohou obracet na mne či lektorku Janu Šmardovou,“ uvedl předseda výboru organizace David Ščuka. Spolek je podporován příspěvkovou organizací Drom, romské středisko, ZŠ Vranovská a Jihomoravským krajem.

David Ščuka, tel.: 604 824 664

Kamav svetos te zumavel!

Člen legendárního souboru Perumos, Milan Rusenko, režisérka Jana Ševčíková i skvělý hudebník Jiří Stivín – všichni pod jednou střechou, u nás v Brně!

Dne 15. června 2017 se v Café Bar Scala uskutečnil filmový večer

s pohádkou „Tulakóna“. Tento film představuje v historii československé kinematografie naprostý unikát.

Vznikl v letech 1985–87 jako televizní snímek natočený na 16 mm kameru a jeho předlohou byla po-

hádka romské spisovatelky Tery Fabiánové, kterou podle autorčina vyprávění zapsala Milena Hübschmannová.

Je ohromné, že režisérka filmu k natáčení přizvala desítky romských účinkujících.

Co znamená „Tulakóna“?

Výraz „tulakos“ do češtiny překládáme slovem „tulák“. Právě hlavní hrdina filmu nese jméno „Tulakóna“. Nejde však o člověka. Je to malý pesík, kterého najdou romské děti na ulici a společně pak prožívají různá dobrodružství. Zajímavé je také jeho životní motto, které jej

vede na všech jeho cestách: „Kamav svetos te zumavel!“ – „Chci ochutnat svět!“ Podrobnosti z natáčení jsme se dozvěděli přímo od režisérky Jany Ševčíkové. Hlavní postava byl totiž její vlastní pes. „Po natáčení filmu se z něho stal pravý tulák, který křížoval ulice Prahy

od Kamy až po Petřín,“ úsměvně vzpomíná režisérka filmu. Všechny diváky film skutečně nadchnul. Jako perlička na závěr, dokonce sám Jiří Stivín, který k filmu složil hudbu, pro účastníky filmového večera odehrál malý koncert.

Klaudie Vospálková

V sobotu 15. 7. 2017 se uskuteční fotbalový turnaj s názvem Memoriál Jana Muchy, v kategoriích žáci, dorost a muži. Turnaj bude probíhat v parku Hvězdička od 12 do 18 hodin. Turnaj finančně podporuje Jihomoravský kraj a převzal nad ním záštitu hejtmán Jihomoravského kraje JUDr. Bohumil Šimek.

Romský festival v Karviné, opět v plném nasazení

Letošní 18. ročník Romského festivalu v Karviné opět překvapil. Tentokrát se konal v sobotu 24. června 2017 od 14:30 hodin. Patří mezi oblíbené letní festivaly, kde s jistotou víte, že účast bude velická. V parku Boženy Němcové zněla romská hudba a přísun energie se šířil celé odpoledne až do večerních hodin. Na pódiu se vystřídalo několik profesionálních kapel nejen z České republiky.

Tomáš Botlů nadchnul své mladé fanynky moderními písněmi. Divadelní seskupení Romathan předvedlo tradiční romské kreace, jak v ženském tak i v mužském podání. Pražská kapela Bengas roztanči-

la svým živým temperamentním stylem snad všechny návštěvníky, také další kapely Imperio, Gypsy Culy, Čilagos, Gipsy Dini a Saxx svým hudebním podáním zanechaly v lidech neskutečný hudební zážitek. Organizátorem festivalu je pan Milan Ferenc. Celý kulturní festival moderoval Richard Samko společně s Ivetou Demetterovou. V rámci programu se návštěvníci mohli občerstvit a využít také různé doprovodné atrakce.

Horko ani dusno není překážkou, abyste nemohli přijít na další ročník tohoto skvělého festivalu.

Veronika Kačová
foto: Michal Kristek

Jmenoval se Roman

Patřím mezi holky, které se zamilovaly do svých spolužáků na střední škole. Já za to nemůžu, že jsem svého prince na bílém koni poznala, když jsem měla 15 let. Byli jsme spolu třináct let, měla jsem s ním čtyři děti, a i přes to mě opustil a šel za jinou. Můžu říct, že to bolelo. Bolest byla veliká, a ta mi zasáhla do života. Měla jsem málo peněz. Byla jsem doma se čtyřmi dětmi, jedno dítě jsem měla neustále nemocné, každou chvíli jsem s ním chodila do nemocnice, nemohla jsem najít dobrou práci a ani nebylo jak. Tak jsem si doma otevřela malý podnik, kde jsem vařila romská jídla. Šlo mi to, lidi si zvykli chodit, nakupovat, ale peníze jsem i tak potřebovala...

Odešly roky, co jsem byla sama, seznámila jsem se s jedním klukem, jmenoval se Roman. Jak jsme se celý rok poznávali, tak jsme se do sebe zamilovali, byla jsem poblázněná. Nikdo z dětí nic nevěděl, říkala jsem jim, že jdu do práce. Bylo mi z toho těžce na srdci, že jsem jim lhala. Jednou jsme odjeli s Romanem do jiného města, kde nás nikdo neznal. Roman byl rád, že mě vzal ven, šli jsme na zmrzlinu. Já jsem mu řekla, že mi zmrzlina nechutná. Když to slyšel, očima otevřenýma na mě hleděl a okřikl mě, že nevím, co chci. V hlavě jsem měla myšlenku, že by mě kvůli tomu i zabil, nikdy jsem ho tak rozčileného neviděla. Dostala jsem strach, ani mluvit jsem nemohla. Řekla jsem mu, že jdu domů, že s ním nechci být, kvůli tomu, že by mi nadával, kdybych byla jeho ženou.

Druhý den mi psal, abych mu odpustila, že mu ujely nervy, že se neměl na mě rozčilovat kvůli té zmrzlině. Že mě moc miluje a chce mě vidět. Já jsem mu odpustila, ale bála jsem se toho, co bude. Večer mě vzal ven, do jednoho klubu tancovat. Mně se tam moc nechtělo. Tak jsem mu řekla, že s ním půjdu, ale nesmí moc pít. Až bude deset hodin, že půjdu domů, že mám doma děti samotné, a nikdo neví, co se může stát.

Když jsme přišli do klubu, hráli pěkné písničky, někdo tancoval, někdo si jen tak povídal. Myslela jsem na děti. Dali jsme si pivo, ale nechtěla jsem moc pít. Mluvili jsme o tom, že by se mnou chtěl fakt žít. Nevěděla jsem, co mám říct, tak jsem sklonila hlavu. V tom na pódium přišel člověk, asi majitel klubu, a vyhlásil pěveckou soutěž o velké peníze. Srdce mi poskočilo radostí, když jsem to slyšela. Roman nevěděl, že když jsem byla mladší, tak jsem zpívala a projezdila jsem s kapelou celý svět. Táhlo mě tam srdce. Co, řekla jsem si, zkusit to můžu, ne? „Romane, já jdu zpívat.“

Roman se na mě podíval celý zkoprnělý. Srdce mi trochu bušilo. Vybrala jsem si píseň Titanic. Byla jsem tam jediná Romka. Ten, kdo vyhraje, dostane 50 000 korun. Tolik peněz jsem v životě nikdy neviděla, řekla jsem si v duchu. Někdo si vybral české písně, někdo anglické a taky tam byla jedna španělská. Roman vypadal nervózní, protože nevěděl, co bude. Přišla jsem na řadu. Když pustili hudbu, zavřela jsem oči. Všichni se dívali jen na mě, všimli si, že jsem Romka, ale nikdo nic neříkal. Když jsem potom začala zpívat, všechno ze mě spadlo, vzpomínala jsem na dny, kdy jsem jezdila po velkých klubech, projezdila jsem s kapelou celý svět. Potom jsem dozpívala a najednou mi všichni začali tleskat. Moje srdce z toho mělo obrovskou radost. Připomnělo mi to ty časy. Ale byla to jen soutěž.

Šla jsem dolů z pódia za Romanem, skočil mi kolem ramen, objal mě a začal mě líbat. Byla jsem jak poblázněná z toho všeho kolem sebe. Podívám se na hodinky, chtěla jsem hned odejít domů, ale Roman řekl, ať počkám, že to můžu klidně vyhrát i já. Nevěřila jsem tomu, ale byla to pravda. Vyhrála jsem ty velké peníze. „Ó, Bože, děkuji ti!“

Všichni mi tleskali. Když jsem odcházela, tak za mnou přišel jeden pán a řekl mi: „Kdo vás naučil takhle pěkně zpívat?“ Řekla jsem mu, že zpívám od malička. On odpověděl: „Mám pro vás práci, hledám do jednoho filmu zpěvačku, která umí dobře zpívat a nebojí se. Chtěla byste tam hrát? Jsou tam velké peníze.“ „No, nevím, co na to mám říct...“ řekla jsem. Dal mi číslo a do týdne jsem se mu měla ozvat.

Veronika Kačová

Dovolená

Je čas dovolených a já jsem při té příležitosti dostal otázku, zda jedu někam na dovolenou. Neuměl jsem na to odpovědět, a jen tak pro sebe jsem si řekl: Už bych měl někam jet a něco hezkého už bych měl prožít. V duchu jsem si zavzpomínal na čas dovolených, které jsem prožíval v mládí i se svojí rodinkou. Byly to krásné časy, užívali jsme si vody, radosti, sluníčka, krás přírody a odpočinku. Měl jsem dvě děti a jen jednu manželku, pracoval jsem na montáži, bydleli jsme v maringotce, měl jsem své cíle a šel si tvrdě za tím. Abych svých snů docílil, pilně a těžce jsem pracoval a na dovolenou jsem se moc těšil. Těšil jsem se, že si odpočinu od práce, že naberu nových sil. Hrálo mě pomyšlení, že si to budou užívat i moje děti a moje skvělá manželka. Když už se blížil čas dovolených, počítal jsem dny a hodiny a nemohl se dočkat, kdy už konečně praštím s krumpáčem a s lopatou.

Pracoval a žil jsem v Čechách a na dovolenou jsme jezdili většinou na Slovensko, kde žili naši rodiče. Těšil jsem se na ně, a moje děti se těšily na dědečka a babičku ještě víc. Byla to velká, očekávaná a radostná událost. No, musím také říct, že to byl i chaos, napětí a panika. To když jsme se začali balit, tak najednou jsme zjistili, že nám schází plno věcí. Plavky, opalovací a ochranné krémy, sluneční brýle, dárky, sirky, svíčky, toaletní papír, kleště a kladivo, baterka, nůž, jídlo a já nevím co všechno. Naskládal jsem do auta snad celou prodejnu hraček a plno nepotřebného oblečení. Moje starostlivá manželka, učitelka z povolání a věčná organizátorka, vzala dětem pro jistotu i zimní oblečení. No, prostě co našla, to dala do auta, co nenašla, to jí zas donesly děti. Když už jsme viděli, že maringotka je skoro prázdná, tak jsme se shodli na tom, že už nám nic neschází. Hurááá, konečně už máme hotovo, už můžeme odjet.

Sedli jsme do auta a já nastartoval. V tom si děti vzpomněly na nafukovací delfína. Chtěli ho mít u sebe v autě. Už jsem věděl, co mě čeká, proto jsem jim to hned začal rozmlouvat. Ony však s pláčem trvaly na svém, manželka se na mne vyčítavě dívala, motor už běžel a já se držel volantů a pěnil. Nevidané, neslychané, Horváti jedou na dovolenou. Když jsem poznal, že nic nezvládnu, vystoupil jsem z auta, otevřel kufr a začal vykládat zavazadla.

Děti stály vedle mě a čekaly na svůj kufr, ve kterém byl jejich nafukovací delfín. Samozřejmě, že jsem vyložil vše, jejich kufr byl úplně vespod. Děti si vybraly z kufru delfína a sedly si s ním zpět do auta. Já, plný vzteku, jsem nakládal vše zpět do kufru a když jsem zjistil, že

tři tašky už nemám kam dát, tak jsem nahlas nadával: „Cigoši, už mě nikdy na žádnou dovolenou nedostanete!“ Pěnil jsem, ale vše jsem naskládal zpět do kufru, zpocený jsem si sedl za volant a pustil si větrák. Manželka celá rudá s vypoulenýma očima marně nafukovala delfína. Její snaha s ním ani nehнула.

Děti brečely a já celý vzteklý jsem pochopil, že pro klid v rodině budu muset tomu delfínovi ještě i foukat do zadku. Vystoupil jsem z auta i s delfínem a šel do kufru pro pumpu. Jak jsem otevřel kufr a viděl, co mě čeká, tak jsem se hned pumpy vzdal a začal nafukovat delfína ústy. Hlava se mi točila, v očích se mi dělaly černá kolečka, mizely i přícházely, a mdloba se hlásila také. Delfína jsem už měl dost, ale nevzdal jsem to a vytrvale jsem mu dál foukal do zadku. Chtěl jsem to už mít za sebou a konečně odjet za vysněnou dovolenou. Manželka mě pozorovala a po svém neúspěchu s delfínem se posilňovala řízkem, chlebem a jedla k tomu i kyselý okurky. V duchu jsem si říkal – moje láska je asi zase těhotná.

Když delfín dorostl do správné velikosti a já si myslel, že už to budu mít za sebou, tak děti vystoupily z auta a zahlásily: „Tati, my chceme kakat a máma nám řekla, že ji nemáme u jídla vyrušovat.“ Myslel jsem si, že mě na místě klepne pepka. Už jsem na žádnou dovolenou ani nechtěl jet, chtěl jsem být raději v práci, kopat výkopy a mít klid od Horváthů. Po vykakání jsem utřel a umyl dětem zadky, naložil je do auta, nacpal tam i mamutiho delfína, sedl za volant a rozjel se. Na žádné otázky jsem neodpovídal, své blízké jsem nechtěl vidět ani slyšet. V duchu jsem si říkal: Ty blbče, máš ty to zapotřebí? Ty bys měl jet na psychiatrii a ne na dovolenou.

Po několika kilometrech mě vztek opustil a začal jsem vnímat svoji milovanou rodinku. Manželka snědla tři v jednom, snídani, oběd i večeři a spala, děti si hrály s delfínem. Litovaly ho, že nemá vodu a já se zase bál, aby je nenapadlo chtít vytáhnout z kufru auta nafukovací bazén a napustit ho vodou. Naštěstí k ničemu takovému nedošlo a dokonce se dohodly i na tom, že delfín musí být tam, kde byl. S velkou radostí jsem zastavil, vypustil jsem z delfína duši, sroloval ho a za trest jsem tu příšeru strčil zpět do kufru. Po cestě dál usnul i děti a já jsem už ničeho nelitoval. Byl jsem rád, že jedeme společně na dovolenou. Bože můj, byla to cesta plná radosti a očekávání. Všichni jsme se za jízdy kochali krásou přírody, architektury, památek a na Slovensku v podtatranské oblasti jsme zastavili na salaši

a dali si slovenské halušky. Po dobrém obědě jsme cestou zastavili i u řeky, vykouпали se, odpočinuli, narovnali si nohy a jeli zase dál.

Vzpomínám a prožívám tu dobu s radostí i steskem a říkám si: Bože, byly to nádherné časy, byli jsme mladí, zdraví, silní a lakomí, ale všeho jsme si dopřáli. Ekonomickou krizi jsme neměli, pracoval jsem já i manželka, a koupili jsme si auto, ruskou Volhu, Gaz 21. Za 160 Kčs jsme natankovali 70 litrů benzínu a jeli jsme, kam nás cesty vedly. Manželka mi byla věrná a já se o to snažil také. No, ale raději se vrátím zpět k naší dovolené.

Když jsme dojeli na místo a viděli jsme tu krásnou krajinu, byli jsme šťastní všichni. V řece bylo plno dětí, mládež i dospělí. Když jsem to viděl, vzal jsem děti a šli jsme do vody i my. Lehli jsme si do řeky a naše rozpálená těla jsme zchladili příjemnou tekoucí vodou. Naše děti začaly s ostatními dětmi stavět val s písku a kamení. Když měly val hotový, lovilý do kapesníků malé rybičky a přendávaly je do postaveného valu. Byla to krásná idyla, užívaly jsme krásné přírody, řeky, slunce, lesních jahod a žinčice. Užívali jsme si vzácné krajiny, ve které jsme vyrůstali a žili. Rodiče měli z nás i ze svých vnučat velkou radost. Nosili nám jídlo až k řece, děti dostávaly i melouny, pomeranče a švestky z naší zahrady. Babička jim nosila v konvíce živou vodu z lesního pramene.

Večer jsme seděli u ohně, Romové hráli, zpívali, opakovaně vybízeli mě a manželku, abychom si udělali ještě další potomky a vyprávěli různé příběhy. Děti seděly s námi u ohně také a čekaly na pečené brambory. Měly hlad, brambory z ohně vybíraly nedopečené a jedly je i se sazemi. Byly umazané i za ušima. Kolem nás lítaly svatojánské mušky a do tmy zněla kytara a zpěv. Když už noc byla tichá a chladná, tak jsme dali děti do postele a šli spát také.

Ráno nás vzbudili ptáci, kachny a husy na vodě, ale i křik dětí v řece a cirkulárka, na které otec řezal dřevo. Sluníčko už hřálo a naše děti, hned jak se probudily, běžely nahé k řece také. Voda byla ještě studená, ale ony do ní odhodlaně za ostatními dětmi skočily. Zuby jim naprázdno cvakaly a já i manželka jsme stáli s jídlem na kraji řeky a krmili je. Děti si došly k nám pro krajíc chleba, zimou se klepaly a krmily rybičky, husy a kachny kolem sebe. Ptáci si přišli na své také. Užívali jsme si to všichni, a když nám už dovolená končila, tak jsme se ani nechtěli vracet zpět do Čech. No, řekněte, nechtěli byste prožít takovou dovolenou i vy?

Gejza Horváth

O Roma vakeren
je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.
Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat
v archivu textů na www.romove.cz

Dovoľena

Imar hin adaj dovoľengero ideos, a mandar imar has phučlo, či džav varekaj pre dovoľena he me. Nadžanavas so te phenel, ta ča korkoro mange phend'om: Imar bi kamás varekaj te džal he me, hoj vare-so šukar te predživav. Leperd'om mange pro dovoľeni, so predživavas me sar somas terno mira faj-taha. Has oda moneki šukar ideos, radisaľuvahas le paňeske, le khameske, la prirodake the samas rade, hoj šaj peske odpočivinas. Has man duj čhave a čak jekh romňi, keravas but'i pre montaža, bešavas andre maringotka, džanavas, so kamav, the so mange kampol. Džavas furtom anglal, kaj man te avel oda, so kamavas. Phiravas andre but'i u pre dovoľena man radisaľuvavas. Džanavas, hoj mange odpočivina la buťatar, hoj dochudava andre mande nevi zor. Somas rado, hoj avela lačhes mire čhavege, he mira lačha romňake. Sar imar kamavas te džal pre dovoľena, ta rachinavas o d'ivesa, o ori, the našťik man imar doužaravas, kana peka-va andre phuv le krompačiha, he la šuffaha.

Keravas phares but'i, dživavas pro Čechi a pre dovoľena phirahas pre Slovensko, odoy dživnas amare daja, o dada. Rado samas lenca a mire čhave has meksa radeder, našťi pes doužarenas, kana imar avena la babaha, le papuha. Has oda perdal amende savorende ideos, so našťi pes imar doužarahas, kana imar džaha pre dovoľena. No, aľe tiž mušinav te phenel, hoj kim pes lahas avri, ta has oda the baro chao-sis, nervi, trapa, the starosca. Sar chudahas te baľinel, ta jekhvareste avahas pre oda, hoj amenge chibaľinen but veci. O plavki, o kremi pro kham, khameskre okuľara, o darki, o švabl'ika, o momefa, o toaletno papiris, o silavis, o čokanos, e baterka, e čhuri, o chaben, the so jekh aver. Andro motoris rakind'om maj calo skl'epa le hračkenca, aľe the ajse uraviben, so amenge calkom nakampelas. Miri starostľivo romňi, učitel'ka the bari organiza-torka, iľas le čhavege the jevendutno uraviben. No, so tumenge phenava, so rakhelas, oda thovelas andro motoris u so narakhelas, ta oda lake anenas amare cikne čhave. Sar imar dikhl'am, hoj e maringotka hiňi maj čuči, ta phend'am peske, hoj imar amenge nakampel nič, hoj hin amen imar savoro. Hurááááá, no imar sam kisne, imar šaj džas.

Bešľam savore andro motoris a me naštartind'om. Jekhtar peske o čhave leperde pro uprehurdlo delfinos andro kufros. Kamenas les paš peste andro motoris. Imar džanavas, so man užarel, chudľom te vakerel le čhavege, hoj pre soste lenge oda delfinos andro motoris. O čhave rovenas, kamenas le delfi-nos paš peste. E romňi pre mande choľardes dikhelas, o motoris has našartinem, me man ľikeravas le volantostar, he andre choľi pukina-vas. Ajajaj, o Horvátovci džan pre dovoľena, Devla, kada pes nakamľas te ačhel. Sar dikhl'om, hoj mange nadava rada, ta geľom avri andal o motoris, phundraďom o kufros the savoro rakinavas avri andal o motoris. O čhave terďonas paš mande the užarenas pre peskro kufros, kaj has lenge thodo o delfi-nos. Talam džanen, hoj savoro mušind'om te rakinel avri andal o mo-

toris, bo lengro kufros has calkom telal. O čhave peske ile avri andal o kufros le delfinos the bešle peske leha pale andro motoris. Me bara choľaha savoro rakinavas pale andro kufros, a sar dikhl'om, hoj trin taški man imar nane kaj te thovel, ta chudľom te kerel bari bida: „Dupkonale, me imar šoha tumenca nadžav pre ľisavi dovoľena!“ Somas baro choľamen, aľe savoro rakind'om pale andro kufros. Calkom cindo bešľom andro motoris the mukhl'om pre mande o vetrakos. Dikhav pre romňi, has calkom loľi, o jakha has la avri pučimen the phurdelas upre le delfinos. E učitel'ka phurdelas, phurdelas, the ľikhaj nič. O čhave rovenas, me somas baro choľamen, imar džanavas, hoj man smirom naavela, kim naphurdava le delfinoske andre bul. Geľom avri andal o motoris he le delfino-ha, džavas andro kufros vaše pum-pa. Sar phundraďom o kufros the dikhl'om, so man hinke užarel, pekľom le vudareha, phandľom andre o kufros a phurdavas upre le delfinos le mujeha. O šero manca bonďaľolas, andro jakha pes mange kerenas kerekici, našľonas he sikha-venas pes a ča so namengľisaľiľom. Pro delfinos andre choľi imar našťi dikhavas, aľe našťi kerďom nič, the durededer leske phurdavas andre bul. Kamavas, hoj so neksigeder oda te avel pal mande, hoj šaj džas imar het pre dovoľena. E romňi man pozorinelas a olestar, so phurdelas upre le delfinos, ta bohaľiľas avri. Chalas riskos mareha a kija has la mek šutle ogurki. Čak avka perdal peste mange phend'om: Talam miri princezna hiňi hinke phari. Sar phurdľom upre le delfinos, ta mange gondolind'om, hoj man avela imar smirom. Andr'oda avle avri andal o motoris o čhave a phenen mange: „Dado, amen kamas te chinel a e daj amenge phend'as, kaj la te das smirom, bo akana chal.“ Ča ajci so nachudľomas poražka, maj peľomas tele. Imar pre ľisavi dovoľena nakamavas te džal, kamás te avel andre but'i a te chanel o kineti, ča hoj man imar te avel le Horvátov-cendar smirom. Sar pes o čhave chinde avri, kosľom the thoďom lenge o buľora, thoďom len andro motoris, ispidľom odoy he le delfi-nos, bešľom pal o kormaňis a rozgeľom man. O čhave e romňi manca denas duma, me pre lenge naodphenavas, nakamavas len pro jakha te dikhel, aňi te šunel. Korkoro manca davas duma: Tu dilino, tuke kada nakampol. Tu bi kamehas te džal pre psihijatrija a na pre dovoľena.

Sar kerďom vajkeci kilometri, ta e choľi man pregeľas a imar mer-

kinavas pre romňi the pro čhave. Mri romňi chaľas paš jekhvareste trin chabena, o frištikos, o dílos, the e večera, the zasufas a o čhave pes bavinenas le delfinoha. Has lenge pharo pal leste, kaj les nane paňi u me hinke daravas, kaj kamenamandar o gumiko bazenos andal o kufros. Hoj kamenamandar o mukhav andre paňi. Has man bacht, nič mandar nakamenas u mek phende, hoj o delfinos bi kamelas te avel pale odoy kaj has, andro kufros. Bara lošaha zaačhl'om o motoris, mukhl'om avri o ľuftos andal o delfinos, zhužvind'om les sar dikhlo a choľaha ole čudakos ispidľom pale andro kufros. Džahas durededer, o čhave tiž sovenas a me imar pal ľisoste nabajinavas. Somas rado, hoj džas savore jekhetane pre dovoľena. Devla miro, has oda baro šukar drom. Samas lošade olestar, so dikhahas, has oda o veša, o paňa, o hed'i, e architektura, o pamjatki. Paľis pre Slovensko tel o Tatri zaačhiľam a diňam peske slovaňika gadžikane haluški. Pal o lačho dílos džahas durededer, zaačhiľam paš o paňi, land'ard'am pes, odpočivind'am, nacirdľam peske o pindre a džahas hinke durededer.

Leperav mange pre oda a čujinav the radosca, the pharipen a korkoro mange phenav: Devla, has oda moneki šukar ideos, samas terne, saste, zorale he lakome, aľe dožiči-nahas peske. Ekonomicko kríza amen nahas, keravas but'i me he e romňi a cind'am peske rusiko motoris - Volha Gaz 21. Vaš o 160 Kčs čhivas andro motoris 70 ľitri benzinos the džahas, kaj amen o droma ľidžanas. E romňi avre muršenca nasovelas, has mange verno a me oda kamavas te doľikerel tiž. No, aľe feder pal ada navakerava, visarav man pale ki e amari dovoľena.

Sar imar doaviľam khere pro than, the dikhl'am o šukariben, ta samas savore bare lošade the bach-tale. Andro paňi land'onas o cikne čhavore, o terne, the o phure manuša. Sar ada dikhl'om, iľom le čhaven andre angaľi a geľam andre jar-ka the amen. Pašľiľam andro paňi a amare kerade tešti takoj šilaľile. Amare čhave kerenas peske avre čhavorena valos pošatar the baren-dar. Sar imar has lenge o valos kiso-no, ta chudenas cikne mačhoren andre štopigľa a rakinenas peske len andro valos. Has oda moneki baro šukariben, has pre soste te dikhel. Pašal amende has o paňi, o kham, o hed'i, o veša, o jahodi, the e žinčica. Samas rade, hoj sam pre oda than, kaj baruvahas, kaj dživahas. O daja o dada has rade amenge the le vnučatenge. Hordinenas amenge

Vičinas pes Roman

Perav maškar džuvľa, save pes zakamade andre peskre kamarata maškar stredno škola. Me vaš kada našťi, hoj mire piranes pro parno graj prindžard'om, imar sar mange ehas dešupandž berš. Somas leha veraduňi dešutrin berš, ehas man lestar štar čhavore, the avka man mukhl'as, vaš aver džuvľi. Šaj phenav, hoj oda dukhalas. E dukh man ehas bari, savi mange geľas andro dživipen.

Ehas man čepo love. Somas khere štare čhavorence, jekh čhavoro mange ehas furt nasvalo, sako chviľa leha phiravas andre špital'a, našťi rakhavas lačhi but'i, the aňi nahas sar. Ta mange khere phundraďom cikňi firma, tavavas romane chabena. Džalas oda mange, o džene peske varesave sikhľile te phirel, te cinavel, aľe o love mange he kavka kampolas...

Sar pregele kole berša, so somas korkori, ta man prindžard'om jekhe muršeha, vičinas pes Roman. Sar pes calo berš prindžarahas, ta man andre leste zakamaďom, somas sar diliňi. O čhave ňiko kalestar nadžanelas, phenavas lenge, hoj džav andre but'i. Ehas mange kalestar phares pro jilo, hoj lenge chochavavas. Jekhtar peske geľam avri, andro aver foros, kaj amen ňiko te nadikhel. O Roman ehas rado, hoj man iľas avri, iľas man pre zmrzlina. Me leske phend'om, hoj mange e zmrzlina nachuťinel. Sar kada mandar šund'as, diňas pre mande avri o jakha, the kerďas pre mande vika, hoj nadžanav, so kamav. Andro šero mange avľas, hoj bi man vaš kada murdard'as. Chudľom lestar dar, aňi duma našťi davas, mek les kavka ňigda nadikhľom. Phend'om leske, hoj džav khere, hoj leha nakamav te avel, vaš kada, hoj pre mande kerela vika, te bi avľomas leskri romňi.

Dujto d'ives mange irinlas, hoj leske te prebačínav, hoj les ehas choľi, hoj namajind'as pre mande vika te kerel vaš e zmrzlina. Hoj man bares kamel, the kamel man te dikhel. Me leske odmukhl'om, aľe daravas, so avela paľis. Raťi man iľas avri andro jekh klubos te khelel. Man kodoj but o jilo nacirdelas, aľe jov but kamelas. Ta leske phend'om, hoj džava, aľe našťi but pijel. Sar perla deš ori, džava khere. Hoj o čhave mange hine korkore khere, ňiko nadžanel, so pes šaj ačhel.

Sar avľam andro klubos, bašavenas šukar giľora, vareko khelelas, vareko peske duma delas. Leperavas pro čhave. Diňam peske lovina, aľe nakamavas but te pijel. Vakerahas pal kada, hoj manca kamel čačes te dživel. Me nadžanavas, so te phenel, thoďom tele o šero. Pro podium avľas jekh gadžo, asi majitelis, the phend'as, hoj avela giľavibengeri soutěž vaš o love. O jilo mange upre chuťilas, sar kada šund'om. O Roman nadžanelas, hoj sar somas terňi, ta všadzi phiravas te giľavel pal o svetos. Cirdelas man odoy o jilo. So, phend'om mange, ta šaj oda skušinav, na? „Roman, me džav te giľavel.“

O Roman pre mande dikhel, zaterd'iľas sar kašt. O jilo mange čeporo marelas. Kidľom mange avri e giľi Titanic. Somas kodoj korkori romaňi. Koda, ko khelela avri, chudela 50 000. Ajci love mek ňigda nadikhľom, phenavas mange korkori. Vareko peske kidľa avri čechike giľa, vareko anglicike, the ehas oke he jekh giľi špaňelsko. O Roman ehas nervozno, bo nadžanelas, so avela. Avľom pre rada me. Sar mukhle e giľi, zaphandľom o jakha. Savore pre mande dikhenas, hoj som romňi, aľe ňiko naphend'as nič. Sar paľis chudľom te giľavel, sa mandar odpel'as, leperavas pro d'ivesa, sar kaľa giľi giľavavas andro bare klubi, prephird'om la kape-laha upre calo svetos. Sar dogiľaďom, ta savore manuša upre užťile, the but mange čapkinenas. O jilo mange kalestar rovelas, somas bachtal'i. Aľe so, ehas oda ča soutěž.

Geľom tele khatar podium pal o Roman, sar man dikhl'as, ta man bares chudľas the čumidelas. Somas olestar sar diliňard'i. Dikhav pre ora, ehas imar but ori, kamavas mind'ar te džal khere, aľe o Roman phend'as, hoj te užarav, hoj oda šaj lav me kole love. Napaťavas oleske, aľe čačes. Chudľom kole bare love. „Ó, Devloro miro, paľikerav tuke!“

Savore mange paľis paľikerde. Angloda sar odgeľam, ta paš amende avľas jekh gadžo u phend'as mange: „Ko tumen sikhad'a kavka šukares te giľavel?“ Phend'om leske: „Giľavavas imar sar somas čhajorake.“ Jov odphend'as: „Ehin man perdal tumende but'i, rodav andro jekh filmes džuvľa, savi džanel lačhes te giľavel the nadaral pes. Kamen odoy te bavinel? Ehin odoy bare love.“ „No, nadžanav, so pre kada te phenel...“ phend'om leske. Diňas man o čislos pre peste, hoj leske majinav vaš o kurko te vičinel.

Veronika Kačová

o chaben dži kijo paňi a amare čhavege anenas the diňa, naranči, he čhiľava pal peskri bar. E daj džalas andro veš a odarik andal e chaňigori anelas andro kangľikos mire čhavege džido paňi.

Raťi bešahas avri paš e jag, o Roma bašavenas, giľavenas, a man he la romňa kerenas upre, hoj peske te keras mek avre čhavoren. Vakerenas, leperenas le manušen, the sar has varekana a phenenas the paramisa. O čhavore bešenas amenca paše jag the užarenas, sar avena o gruľi imar peke. Has bokhale, o gruľi kidenas avri andal e jag, mek nahas aňi dopeke. Chanas jale gruľi he la sadzaha. La sadzatar has len melale the o kana. Pašal amende ľetinenas o svatojanska muški a andre cma has te šunel o giľavipen the e gitara. Sar imar e rat has cicho the šilaľi, ta thovahas le čhaven andro haďos a džahas te sovel

the amen. Tosara amen užtavenas o čirikle, o kački, o papiňa, so bešenas imar pro paňi. Užtavelas amen e vika le čhavorendar andro paňi the e cirkul'arka, so o dad rezinelas upre o kašta. O kham imar taťarelas a amare čhave sar užťenas upre, ta takoj nangore denašenas ki o paňi. O paňi has mek šilalo, aľe jon bi e dar chuťenas andre pal okla čhavore. Marenas le dandenca a me he e romňi terďuvahas pro agor andro paňi le chabeneha. O čhave peske avenas mareske, šilestar izdranas, denas te chal le cikne mačhoren, le papiňen, le kačken pašal peste. O čirikle tiž chudenas peskro. Savoreske samas rade u sar imar amenge končind'as e dovoľena, ta aňi nakamahas pes te visarel pale pro Čechi. No, phenen, nakamenas bi he tumen te predživel kajsi šukar dovoľena?

Gejza Horváth

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

červenec
až září
2017

STÁLÁ EXPOZICE „PŘÍBĚH ROMŮ“

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Za doprovodu romské hudby zhlédnete kromě unikátních historických sbírkových předmětů i umělecká díla a filmové dokumenty. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě.

PŘECHODNÉ VÝSTAVY

NIHAD NINO PUŠIJA / PARNO GRAS

12. 5.–24. 9.

Výstava fotografií Nihada Nina Pušiji, fotografa bosenského původu žijícího v Berlíně, autor dlouhodobě dokumentuje život Romů z republik bývalé Jugoslávie včetně příběhů romských imigrantů v Německu.

VOLNÉ VSTUPY DO VÝSTAV

2. srpna Evropský den připomínky holocaustu Romů
28. září Den české státnosti

VEŘEJNÉ AKCE

20. 8. PIETNÍ AKT V HODONÍNĚ U KUNŠTÁTU

V roce 2017 si společně připomeneme 74. výročí hromadného transportu Romů z protektorátního tzv. cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu do koncentračního tábora v Osvětimi (21. 8. 1943). Zahájení piety v 11 hodin na místě hromadného hrobu obětí tzv. cikánského tábora na Žalově. Na místo konání bude zdarma vypraven autobus. Sraz v 9 hodin u muzea. Rezervace nutná do 11. 8. na emailu: sekretariat@rommuz.cz nebo na tel.: 545 581 206. Bližší informace najdete na webových stránkách muzea.

10.–17. 9. UMĚLECKÉ SYMPOZIUM

Mezinárodní symposium čtrnácti romských umělců ze zemí Visegrádské čtyřky se bude zabývat emancipací romské kultury a romského vizuálního (výtvarného) umění. Součástí symposia bude program pro veřejnost v podobě přednášek, promítání nebo možnosti setkat se s umělci v rámci otevřených ateliérů. Koncept a program symposia připravuje jako externí kurátorka romská umělkyně Ladislava Gažiová, absolventka ateliéru konceptuálního umění Jiřího Davida na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Na symposium naváže výstava romského umění v Místodržitelském paláci Moravské galerie s datem vernisáže 2. 11. 2017.

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena.

Bratislavská 67, 602 00 Brno
tel.: 545 571 798, mobil: 775 972 782
e-mail: propagace@rommuz.cz www.rommuz.cz
www.facebook.com/muzeum.romske.kultury

Výstava Parno Gras se koná s finanční podporou Česko-německého fondu budoucnosti. Umělecké symposium je podpořeno Visegrádským fondem, MK ČR a MMB.

Nabízíme
starší ročníky
Romano hangos.

Cena jednoho ročníku

100,- Kč + poštovné.

Objednávky na:

545 246 673

nebo:

holomkova@srm.cz

S R N M

Společenství Romů na Moravě
Romano jekhetaniben pre Morava

Adresa redakce

Romano hangos

a Společenství

Romů

na Moravě

Bratislavská 65a,

Brno 602 00

tel.: 545 246 673

www.srm.cz

číslo účtu:

230 0066 1977/2010

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:

název organizace:

adresa, PSČ:

e-mail: telefon:

počet objednaných výtisků:

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010

cena předplatného pro rok 2017 je 265 Kč

Ceník inzerce:

celá strana (rozměr 26×40) – 5 000 Kč

1/2 strany (rozměr 26×20 nebo 40×13) – 3 500 Kč

1/4 strany (rozměr 13×20) – 1 500 Kč

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakování 25 %. Žádosti o inzerci posílejte na: holomkova@srm.cz

**Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury ČR**

LAČHO DŽIVES

SETKÁNÍ S ROMSKOU KULTUROU

15 / 7 / 2017

16:00 /nádvoří Nového Kláštera Napajedla

/po celé odpoledne a večer: prodej autorských výrobků

Mi Vera/fotokoutek/tradiční romské kroje/speciality romské

kuchyně/dobroty a coctaily z CAFÉ Klášter/

16:30-17:15 / taneční workshop pro děti

18:00-19:00 / taneční workshop pro dospělé

19:30-20:30 / vystoupení Cikne Chave / Jam Session

21:30 / film ROMING - zahájení LETNÍHO KINA

